TYPY STÁTŮ PODLE HLAVY STÁTU

Na základě toho, **kdo stojí v čele státu**, rozlišujeme dva základní typy státu: **republiku** a **monarchii**.

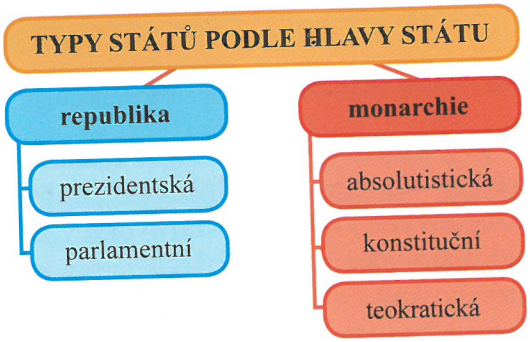

Republika

Republika je stát, v jehož čele stojí většinou **prezident**, který je **volen** buď přímo (občany státu), nebo nepřímo (parlamentem) **na určité volební období**. Základem právního systému každé **demokratické republiky** je **ústava**. Rozlišujeme **republiky parlamentní** a **prezidentské**.

V prezidentské republice je **prezident zároveň hlavou vlády** (např. USA, Rusko) a má významnější postavení než prezident v parlamentní republice.

V parlamentní republice je **vláda odpovědná parlamentu**, který si může vynutit její demisi.

D Republika existovala už ve starověkém Řecku a Římě. Z latiny pochází i název *res* (věc) *publica* (veřejná).

Monarchie

Monarchie je forma vlády, v níž stojí v čele státu **panovník** (monarcha). Obvykle je to **dědičný titul**, někdy je monarcha **volený doživotně**. Podle pravomocí panovníka **rozlišujeme tři formy monarchie**:

a) **absolutistická monarchie** – **moc panovníka není omezena ústavou** (např. Katar a Saúdská Arábie).

b) **konstituční** (ústavní) **monarchie** – **moc panovníka** je **omezena ústavou** (např. většina monarchií v Evropě, Jordánsko, Kuvajt).

c) **teokratická monarchie** – **moc světská** i **duchovní** je soustředěna **v rukou církve** (Vatikán).

Na základě titulu panovníka **dělíme monarchie** dále na **království** (Velká Británie, Švédsko, Thajsko), **císařství** (Japonsko), **knížectví** (Monako, Lichtenštejnsko), **velkovévodství** (Lucembursko), **sultanáty** (Brunej) a **emiráty** (Bahrajn, Katar, Spojené arabské emiráty).

Pokud je **vláda řízena skupinou vojenských představitelů**, nazýváme tuto formu **vojenský režim**.

TYPY STÁTŮ PODLE ZPŮSOBU VLÁDY

Podle způsobu vlády rozlišujeme:

a) **státy demokratické**,

b) **státy totalitní**.

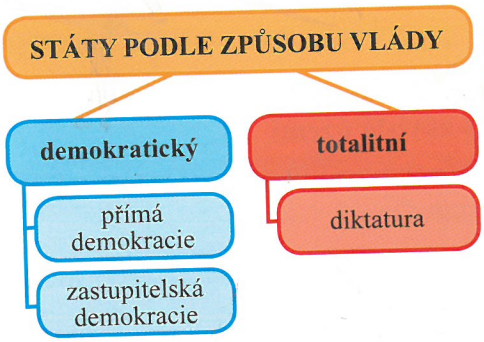

Demokratické státy

Demokracie je **forma vlády**, ve které vykonává **státní moc lid**. Rozlišujeme **dvě** základní **formy demokracie** – **přímou** a **zastupitelskou**.

V **přímé demokracii** lid vykonává **státní moc přímo vyjádřením své vůle** (např. referendem, přímou iniciativou).

V **zastupitelské demokracii** vykonává lid svou vůli prostřednictvím **volených zástupců** a **orgánů státní správy** (např. obecní a městská zastupitelstva, parlament, senát).

V současnosti je **demokratický způsob vlády** považován za **nejdokonalejší formu řízení státu**.

Z *Slovo demokracie pochází z řeckého* demos, *v překladu lid, a* kratein, *v překladu vláda. Odtud překládáme slovo demokracie jako „vláda lidu“.*

prezidentská přísaha prezidenta Spojených států amerických Baracka Obamy

2 Zjistěte, kdo v České republice volí prezidenta. Zjistěte také, jak tomu je v sousedním Slovensku.

volební období: *anglicky* – **term of office** [tɜːm əv ˈɒfɪs] *německy* – **die Wahlperiode**
panovník: *anglicky* – **monarch** [ˈmɒnək] *německy* – **der Herrscher**

vznik monarchií: Dějepis 8, str. 18
Cesta do ciziny: Čít. 7, str. 20–21